

GÜNDEM:
ORTAK DEĞERLER
VE MÜŞTEREKLER
KENTE KARŞI
İŞLENEN SUÇLARA
KARŞI UMUT
VEREBİLİR Mİ?

ANMA:
YILDIRIM YAVUZ

100. YILINDA
BAUHAUSTAN
KALAN NİYET

HERKES İÇİN
BİR ŞEY /
HERKES İÇİN
PEK ÇOK ŞEY

YEDİNCİ KİTADA
ANTROPOSEN'İ
BULMAK

MÜZE SALON
VE SÜİTLER

KHO
LABORATUVAR
MERKEZİ

BODTO
HİZMET BİNASI

NEZİH BEY:
YÜREKLİ, İNATÇI,
İNANÇLI

BÖLÜNMÜŞ
KENTTEN
KÜRESEL KENTE:
BERLİN

OMM: MODERN
MÜZE NEDİR?

KASIM-ARALIK 2019 ISSN 1300-4212 YIL: 56 SAYI: 410

Kapak Fotoğrafi: Müze Salon ve Sütler, Mimar: Aslı Özbay (Fotoğraf: Deniz Güner)

MİMARLAR ODASI TARAFINDAN İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR
Ulusal Süreli Yayın

YAYINLAYAN **Mimarlar Odası** adına **Yayın Komitesi**

YAYIN KOMİTESİ **T. Elvan Altan, Ayşen Ciravoğlu, Zeynep Eres, Melis Özge Gayretli, Şebnem Önal Hoşkara, Aslı Tuncer Madge, Eyüp Muhcu, Güven Arif Sargın**

MİMARLAR ODASI ADINA SAHİBİ **Eyüp Muhcu**

(SORUMLU) YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ **Aslı Tuncer Madge**

EDİTÖR **Melis Özge Gayretli**

KONSEPT TASARIM **Raul Mansur** GRAFİK UYGULAMA **Tuğçe İşcan**

YAYIN YERİ

Adres Mimarlar Odası Genel Merkezi, Konur Sokak 4/2, Yenişehir 06650 ANKARA

Tel 0312 417 37 27 **Faks** 0312 418 03 61 **E-posta** yayin@mo.org.tr

www.mimarlikdersisi.com

DERGİ İNTERNET SAYFASI

Tasarım **H. Nilgün Kara Babacan** Programlama **Behiye Ermete**

ABONE VE REKLAM İLETİŞİM

Binat İletişim & Danışmanlık

Adres Barbaros Bulvarı, Dörtüzlü Çeşme Sok. No:2

Güneş Apt. K:6 D:7 34353 Beşiktaş / İstanbul

Tel 0212 259 90 79 **Fax** 0212 259 16 46

E-posta info@binatdanismanlik.com

Reklam Yöneticisi **Teoman Coşkun**

BASKI

Bilnet Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş.

Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 1. Cadde No: 16 Ümraniye-İstanbul

Tel 444 44 03 **Sertifika No.** 42716

BASKI TARİHİ: 7 Kasım 2019

MİMARLAR ODASI ÜYELERİNE ÜCRETSİZ GÖNDERİLİR.

Fiyatı 10 TL **Abonelik** 55 TL **Öğrenci Aboneliği** 45 TL **Yurtdışı** 80\$

TARANDIĞI VERİTABANLARI

Avery Index

Arthistoricum.net (Virtuelle Fachbibliothek Kunstgeschichte)

DAAI - Design and Applied Arts Index

EBSCO-Host

Ulrichs Periodical Directory

MİMARLIK YAYIN İLKELERİ

MİMARLIK dergisi Yayın Komitesi, oluşturduğu yayın ilkeleri çerçevesinde, dergiye gönderilecek yazılar konusunda aşağıdaki genel seçim ölçütlerini belirlemiştir:

- Ele alınan konularda, getirilen bakış açısında, değerlendirmelerde, kullanılan dilde, görsel ve yazılı belgelerde özgünlük bulunması;
- Aktarılan konularda ve görüşlerde çeşitlilik olması ve aranması;
- Yazıların içerik açısından entelektüel katkıda bulunması;
- Farklı bakış açılarıyla ve diğer disiplinlerden alınacak katkılarla dergi içeriğinde zenginliğin ve çok yönlülüğünün sağlanması;
- Yurtiçi ve yurtdışında meslek alanındaki güncel konuların ve gündemin izlenmesi.

Dergide genel değerlendirme ölçütleri böylece ifadesini bulan makale ve inceleme-araştırma yazılarının yanı sıra, yapı ve proje değerlendirmeleri ile mimarlık eleştirisi yazıları ve Cumhuriyet dönemi mimarlığına, 'toplum ve mimarlık' ilişkisini ortaya koyan konulara, 'çevre duyarlılığı ve mimarlık ilişkisi ve tartışmalarına' yönelik yazılara süreklilikle ve ağırlıkla yer verilmesi görüşü Yayın Komitesi tarafından benimsenmiştir. Dergi, mimar, öğrenci, akademisyen gibi mimarlığın mesleki uygulama, eğitim ve akademik araştırma alanlarından geniş ve zengin bir okuyucu profiline sahiptir. Hedef okuyucu kitlesinin bu homojen olmayan yapısı, konu seçiminden yazım diline kadar, yayınların değerlendirilmesinde dikkate alınan önemli ölçütlerden biridir.

MİMARLIK Dergisi Yayın Koşulları

MİMARLIK dergisinde yayımlanmak üzere yazı gönderenlerin, şu konulara dikkat etmelerini rica ederiz:

- Yazılar Word belgesi olarak dijital formatta kabul edilir: CD/DVD içerisinde ya da e-posta adresi yoluyla: yayin@mo.org.tr
- Yazılar en fazla 2.400 kelime (başlık, yazar ismi, özet, notlar, kaynaklar, resim altı yazıları hariç) olmalıdır. Yazıların içeriklerine ilişkin 150 kelimelik özet yazıyla birlikte gönderilmelidir.
- Görseller tercihen dijital olarak ve şu formatta yazıyla birlikte iletilmelidir: tiff/jpeg/eps formatlarından birinde, uzun kenarı 15 cm, min. 300 dpi çözünürlükte.
- Görseller için telif hakkı konusu yazar tarafından halledilmiş olmalıdır. Görselin alındığı kaynak (fotoğrafçı adı, arşiv bilgisi, kitap künyesi vb.) belirtilmelidir.
- Kaynak gösteriminde şu yöntem kullanılır: Tekeli, İlhan, 2012, "Seyfi Arkan'ın Yaşamı ve Mimarlığının Toplumsal Bağlamı", **Modernist Açılımda Bir Öncü: Seyfi Arkan**, (ed.) Ali Cengizkan, A. Derin İnan, N. Müge Cengizkan, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara, ss.15-26.
- Metin içi referans gösteriminde otomatik dipnot / sonnot kullanılır. Bir kaynak ikinci kez kullanıldığında şu format uygulanır: Tekeli, 2012, ss.15-26.
- Yayın kararını Yayın Komitesi alır. Sonuç, yazara en geç 4 ay içerisinde iletilir.
- Yayın Komitesi yazı hakkındaki görüşlerini yazara iletinceye kadar, yazar aynı yazıyı başka bir yayın grubuna göndermemeyi kabul eder.
- Yazı gönderen kişiler, yazılarının, aynı zamanda derginin web sitesinde, görselleriyle birlikte yayımlanmasını kabul etmiş sayılır.
- Yazıdaki görüşler yazara aittir, Yayın Komitesi'ni bağlamaz.

dünyada mimarlık müzeleri

Mimarlık dergisinin 50. yılını kutladığımız 2013'ün ilk sayısıyla birlikte derginin "ayraç" bölümünde yeni bir koleksiyon oluşturmaya başladık. Ayraçları biriktirerek dünyada bulunan mimarlık müzelerinin bilgisini toplayabilir ve ziyaret edilecek yerler listenize ekleyebilirsiniz. Mimarlık müzeleri "ayraç" koleksiyonuna katkı vermek isterseniz bize

yayin@mo.org.tr

adresinden ulaşabilirsiniz.

2 İNGİLİZCE ÖZET / ENGLISH SUMMARY
4 MİMARLIK DÜNYASINDAN

MİMARLIK GÜNDEM

8 Ortak Değerler ve Müşterekler Kente Karşı İşlenen Suçlara Karşı Umut Verebilir Mi? / İpek Akpınar

ANMA

10 Şaheser Bir Kişilik: Yıldırım Yavuz / Yiğit Acar

GÜNCEL

11 • 100. Yılında Bauhaus'tan Kalan Niyet / Tonguç Akış
• Herkes için Bir Şey / Herkes için Pek Çok Şey / Fatma İpek Ek

ETKİNLİK

19 • Mimari Korumada Kaliteyi Sorgulamak / Tartışmak / Zeynep Eres, Merve Arslan Çinko
• Zamanlar ve Mekânlar Arasında bir Mimarlık Anlayışıyla Şevki Pekin / Pelin Derviş
• Nezih Eldem'i Hatırla(t)mak / Bahar Gökçen Kumsar, Elif Öz Yılmaz
• Yedinci Kitada Antroposen'i Bulmak / Can Boyacıoğlu
• EAAE Konferansı'nda Mimarlık Eğitiminin Görünmez Katmanları / F. Cânâ Bilsel

MİMARİ TASARIM: OMM: Modern Müze Nedir?

KENT TARİHİ: Bölünmüş Kentten Küresel Kente: Berlin

MİMARLIK ELEŞTİRİSİ

36 • Katmanlar Arasında Geçişler: Müze Salon ve Sütler / B. Selcen Coşkun
• Kolektif Üretim, Kolektif Mekân: KHO Laboratuvar Merkezi / Esin Boyacıoğlu
• Kırlar'da Kentli Bir Yapı: Bodrum Ticaret Odası Hizmet Binası / Bülent Bardak

KRİZ ORTAMINDA MİMARLIK

49 Mimarlıkta Emeğin Gündemi ve İyimser Olmayan Umut / Esra Sert

ANMA PROGRAMI: NEZİH ELDEM

52 Nezih Bey: Yürekli, İnatçı, İnançlı / Belkıs Uluoğlu

TEHDİT ALTINDAKİ KÜLTÜR MİRASI

57 Gökçeada'da Kaybolmaya Yüz Tutan Kültürel İzler: Tarihî Yollar ve Dam Yapıları / Ayşe Ceren Güler

KENT TARİHİ

58 Bölünmüş Kentten Küresel Kente: Berlin / Arzu Başaran Uysal

MİMARİ TASARIM

64 OMM: Modern Müze Nedir? / Ayşen Savaş

CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARLIĞI

71 Mimari Üretimde Süreç Odaklı Yaklaşımlar: Çorum Binevler Konut Yerleşimi / Güldehan F. Yavaşoğlu Atay

TEMA[S]

80 Kentsel Mekâna Renk Sıçratmak / Sinem Görücü

MİMARLIK AGENDA

8 Can Shared Values and Commons Give Us Hope for Crimes Against the City? / İpek Akpınar

Underlining that we are responsible, as citizens, for remembering public values and rejuvenating all citizens tirelessly, for demanding transparent, polyphonic and participatory processes in public procurement methods, and for expressing that we expect to produce projects for the benefit of the public, the writer states that focusing on shared values and commonalities can give us hope for the future.

COMMEMORATION

10 A Masterful Personality: Yıldırım

Yavuz / Yiğit Acar
Prof. Dr. Yıldırım Yavuz, who graduated from METU in 1961, joined the Chamber of Architects Ankara Branch with the registration number 1658, acted as the dean of the METU Faculty of Architecture and vice dean of Bilkent Faculty of Fine Arts and Architecture, passed away on 11th September 2019. During his career, this highly esteemed professor contributed to countless projects at the Chamber of Architects. Yiğit Acar wrote a text in memoriam.

AGENDA

11 The Surviving Resolve of Bauhaus in Its 100th Year Anniversary / Tonguç Akış

Following the article “A Global and Minority-based Look at the Events Commemorating Bauhaus Centennial”, which can be found in volume 407, we continue to trace the repercussions of the Bauhaus school on architectural education. The writer, observing the history of architecture within a utilitarian perspective, on one hand, dwells on the abstract space understanding of Bauhaus and modernity; on the other hand, he analyses the effect of the concepts being discussed in regards to Bauhaus and their application on the “scientification” of architecture in Turkey.

16 Something for Everybody / Many Things for Everybody / Fatma İpek Ek

The topic set by the International Union of Architects (UIA) for World Architecture Day, which is celebrated on the first Monday of October each year, was announced as “Architecture... housing for all”. Questioning what this sentence means for various groups, the writer asserts the possibility that the theme “can be nothing for anyone while trying to be something for everyone”.

EVENT

19 Questioning and Discussing ‘Quality’ in Architectural Conservation

/ Zeynep Eres, Merve Arslan Çinko
The National Architectural Conservation Projects and Applications Symposium took place in Istanbul for the fifth time on 28 September 2019. Tackling the symposium where the debates took place about the conservation projects and applications of the monumental structures, archaeological sites and examples of civil architecture in Turkey, the writer draws attention to the importance of the symposium in sustaining the continuity of the circles of practice and debate regarding conservation sites.

22 Şevki Pekin with His Architectural Conception between Times and Places / Pelin Derviş

Within the scope of the National Architecture Exhibition and Awards, the 2018-2020 Sinan Awarded Architects Program was organized for Şevki Pekin, winner of Mimar Sinan Grand Prize. “This panel and exhibition show that Pekin’s publications, archives and the man himself are with us as an open source”, the writer said, evaluating the event organized by the Chamber of Architects and hosted by the Chamber of Architects Istanbul, Büyükkent Branch.

26 Remembering / Reminding Nezh

Eldem / Bahar Gökçen Kumsar, Elif Öz Yılmaz
The event titled “Nezh Eldem and Organizing the Space”, held within the scope of the Chamber of Architects 2018-2020 Commemoration Program, took place on

October 8th, 2019 at the Conference Hall 109 designed by Nezh Eldem. In addition to conveying their impressions from the event, the writers comment that “from the moment we are inside the Taşkışla Faculty of Architecture, we begin to see the traces of [Eldem’s] understanding of education. These encounters and debates around architecture are articulated and multiplied in Hall 109.”

29 Finding the Anthropocene in the Seventh Continent / Can Boyacıoğlu

This year’s title of the Istanbul Biennial, which has been organized since 1987, refers to the huge pile of waste in the middle of the Pacific Ocean, one of the most visible results of the Anthropocene Age and its accompanying global warming. The writer evaluates “non-human beings’ right to exist”, which is an important part of the debate on the Anthropocene, as portrayed in the works of the Biennial.

33 Invisible Layers of Architectural Education at the EAAE Conference

/ F. Cânâ Bilsel
The 42nd International EAAE Conference and General Assembly took place in Zagreb on 28th-31st September 2019. The author, who was one of the scholars attending the event, reflecting on a conference organized around the question “What constitute(s) the invisible layers of an architectural school?”, draws attention to these invisible processes affecting the quality of education in architectural schools.

ARCHITECTURAL CRITICISM

36 Transitions between Layers:

Museum Lounges and Suites / B. Selcen Coşkun

The Museum Hall and Suites project, which is part of the Argos in Cappadocia hotel, was given the “Building / Preservation Category Award” at the 2018 National Architecture Awards with the following praise: “the successful design of the newly added Museum Lounges and Suites to the building fabric which

Zamanlar ve Mekânlar Arasında Bir Mimarlık Anlayışıyla Şevki Pekin

Pelin Derviş

Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri kapsamında 2018-2020 dönemi Sinan Ödüllü Mimarlar Programı, Mimar Sinan Büyük Ödülü sahibi Şevki Pekin için düzenlendi. Mimarlar Odası'nın düzenlediği ve Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi'nin ev sahipliği yaptığı etkinlikten değerlendirmelerde bulunan yazar, "bu panel ve sergi de gösteriyor ki Pekin'in yayınları, arşivi ve kendisi açık kaynak olarak bizimle" ifadesinde bulunuyor.

1. Etkinlik afişi

Pelin Derviş
Mimar

2. 7-20 Ekim 2019 tarihleri arasında izleyici ile buluşan "Şevki Pekin Mimarlığı" başlıklı sergiden bir kare

Paneldeki her bir konuşmacı ve kalabalık salon içinden söz alarak katkıda bulunan diğer kişiler bundan sonra tartışılabilirler zemin hazırlayan bir dizi "Şevki Pekin" ve "Şevki Pekin Mimarlığı" izlenimi üretiyordu. İlk konuşmacı Nevzat Sayın, anlatısının başında (Şevki Pekin'in kendi ifadesine de belirli olduğu üzere) hem bir mimar birey olarak Şevki Pekin'in hem de onun mimarlığının, Şevki Pekin özelinde bir olduğuna, mimarlığın bir yaşama biçimi, dünyayı algılayış şekli olduğuna vurgu yapıyordu. (Resim 1, 2) Mimarlar için sıkça başvurulan bu bütünlüklü kimliği bulma veya oluşturma arayışı için yapılabilecek incelemelerin, fragman fragman okumaların, sonra bunları yan yana getirerek kurulacak daha büyük anlatının nasıl olabileceğini hayal etmekten alıkoymadım kendimi. Konuşmaları dinlerken gözümün önüne Pekin'in Akaretler'deki, bir mini modern mimarlık klasiği numunesi gibi duran ofisi geldi; zemin katında, dışarıdaki taşlıkla aynı kattaki bu ofisi; önce bir cam, sonra gerekirse kullanılmak üzere bir perde ayırıyor; yoksa iç ile dış bir, tabii kullanıcısının sınırlı ve belirli olduğu bir ortam içinde. Ardından Pekin'in Bademli'deki evi gözümün önüne geliyor. O, yerden hafifçe yükseltilmiş bir platform üzerinde duran şeffaf kutular. Bu yapıyla ilgili anlatısını hatırlıyor, sonra bu yazı için buluyorum; Şevki Pekin'in kendi sözleriyle: "Özel konut tasarımı üzerine geliştirdiğimiz düşünceler öğrencilik yıllarıma dayanmaktadır. 1970 yılında yapılmış öğrencilik projesi sırasında oluşmuş düşünceler profesyonel hayatta, tek katlı, hafif ve kolay inşa edilebilir yapılar olarak büromuzun çeşitli projelerinde hep öne çıkmıştır. Özellikle İzmir, Dikili Bademli Köyü'nde gerçekleşmiş çeşitli yapılarda belirgin olan bu düşüncenin ilk örneği sunulan¹ yazlık konut topluluğudur. Üç ana bina ve depo yapısından oluşan 'ev' 5000 metrekare bir bahçe içinde yer almaktadır. Yaklaşık yetmiş adet 150-200 yıllık zeytin ağaçlarının yer aldığı alanın planlanmasında ağaçlara göre bir yerleşim yapılmış ve deniz ile iskele binaların bir parçası olarak düşünülmüştür. Tüm yapıları birbirine bağlamakta olan taş yol evin 'koridoru' olarak tasarlanmıştır."² Böyle bakınca hızla, "Şevki Pekin zaten bu mekânları düşünüyor, mekânı böyle düşünüyor ve o mekânlarda yaşıyor, üretiyor." diye düşünülebilir. "Pekin'in mimarlık arayışı zamanlar ve mekânlar arasında, ister kendi yaşamında ister projeleri vasıtasıyla başkalarının dünyasında, fiziki mekânlar halinde, Sayın'ın ifadesiyle 'büyük bir ailenin içindeymiş gibi durarak, modernizmin anonimitesi içinde' somutlaşıyor." da denebilir. Kuşkusuz, fragmanları olduğu kadar, o fragmanların dışını da dikkate almak, hatta anlamını baştan belirlediğimiz kategorizasyonlara girmeden, sadece görmeyi deneyerek okumaya devam etmek gerekiyor. Ve bunun için elimizdeki kaynakları

Fotoğraf: Kayhan Kaygusuz

ortaya koymak, yeni kaynaklar oluşturmak ve tartışmak için, Şevki Pekin özelinde hayli iyi bir yerdeyiz. Bu panel ve sergi de gösteriyor ki Pekin'in yayınları, arşivi ve kendisi açık kaynak olarak bizimle. (Resim 3, 4)

Paneldeki konuşmalardan kısa alıntılarla, değinilen konuları aktarmaya çalışacağım, ancak tamamını izlemenin daha anlamlı olacağını da vurgulamak isterim; zira önemseyemediğim halde kimi noktaları yayın sınırları içinde ele alabilmem mümkün olmayacak.³ Ayrıca, duyurularda adı panelistler arasında görünen ancak etkinliğe katılmayan Aykut Köksal'ın TRT 2'de yayımlanan "Aykut Köksal ile Mimarlık Söyleşileri" programında Şevki Pekin'i konuk ettiği bölümü⁴ şayet henüz izlemedinizse bu vesileyle izlemenizi öneriyorum.

Nevzat Sayın konuşmasına, Şevki Pekin'in mimarlığı yerine kendisinden söz etmeyi tercih ettiğini (ve 30 yıllık tanışıklıkları, sevgi ve saygısı dolayısıyla tarafsız olamayacağını) belirterek başlamasına rağmen, kendisi de meraklı bir mimar ve entelekt olduğu için olsa gerek, Pekin'in mimarlığını da -en azından kişisel gözlemleri aracılığıyla- dahil ettiği bir anlatıyla paneli açtı. Panelin gerçekleştiği binada açılan sergiyi "kapalı bir anlatım, adeta 'anlayana' der gibi" şeklinde tanımlayarak, sergilenenleri (özellikle maketleri) ve sergileniş şeklini ise "kuyumcu vitrini" olarak niteledi. (Resim 5) Sıklıkla Pekin'in "ortalıkta görünmediğini" söylediğine işaret ederek, "ama vardır" diye devam etti; hem kendisinin hem de başka meslektaşlarının "bunu Şevki görse ne derdi" diye düşündüğünü, varlığını demokrasinin kılıcı gibi tepesinde hissettiğini ifade etti. Şevki Pekin tasarımı 1986 yılına ait Galeri Edip'in⁵ incecik demir profillerden oluşan zarif doğramalı vitrinini, o doğrama içindeki asimetrik pivot kapısını, onun kapı kolunu ve vitrinden dört-beş metre gerideki kırmızı duvarını, onun tavan ile kurduğu ilişkiyi, ardındaki dökme mozaik zemini gibi detaylarını "her adımda yaşanan bir sürpriz" olarak gördüğünü ve bunu, Pekin'in mimarlığını tanımlayan bir kurgu olarak gördüğünü de belirtti. Bunca ince ayrıntının çizimlerinin olmamasına önce şaşsa da sonraları bunu Pekin'in Türkiye gerçeklerini anlayarak gerekli durumlarda projelerini önemli ölçüde alanda çözmesine bağlı olduğunu kavradığını not etti.

İkinci konuşmacı olarak kürsüye çıkan Ömer Pekin, kendisine nasıl ve neden mimar olduğu sorulduğunda; buna yanıtının bir taraftan buna çok da düşünmeden karar verdiği, kendini mimarlık okurken bulunduğu yönünde olduğunu ama bir taraftan da ne kadar kendini ayrı tutmaya çalışsa da, -örneğin Viyana'da yine babasının okuduğu okulda okumakla bile- belki de Pekin'in izinden gitmeye başladığını ifade etti. Ömer Pekin önce Avusturya'da, ardından Amerika'da geçirdiği öğrenim döneminden⁶ sonra 2016 yılında Türkiye'ye dönerek Şevki Pekin Mimarlık'ta çalışmaya başladığını ve (Ara Güler) Fotoğraf Müzesi'nin ilk ortak projeleri olduğunu belirtti. Bu proje, genç bir mimar olarak ve kendi ifadesiyle "belki de toyca" tüm öğrendiklerini aktarmak istediği bir mecra olmuştu ve bu projeye birlikte hem kendi hem de Şevki Pekin'in mimarlık düşüncesini anlamaya çalıştığı bir dizi çalışma içine girdi. Ofisteki herkese açık ortamı, maketleri

3. 1992 yılında tasarlanarak 2002 yılında kullanılmaya başlanan İzmir-Bademli'deki yazlık konut

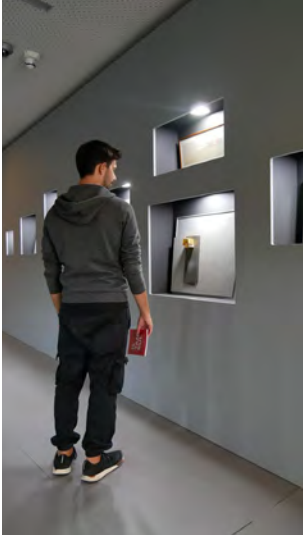
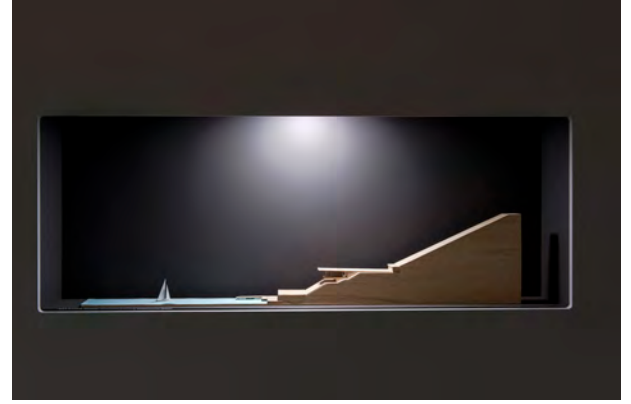
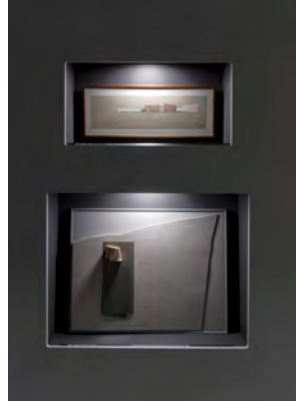
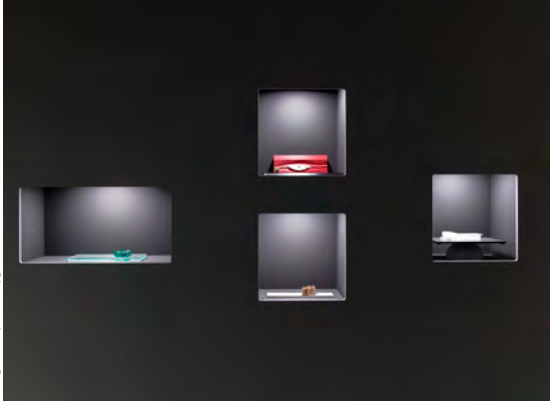

4. Solda, Şevki Pekin tasarımı Fotoğraf ve Film Stüdyosu, sağda Şevki Pekin Mimarlık Ofisi

ve nihayetinde Mimarlar Odası'nda sergilenen seçkiyi hem kendisi hem de mimarlık camiası için bir miras olarak niteledi. (Resim 6)

Ardından sözü alan Neslihan Dostoğlu; Pekin'i Uludağ Üniversitesi'nde yeni açılan mimarlık bölümünün başkanı olarak görev aldığı dönemde, 2000 yılında tanıdığını söyledi. Eğitim ortamında, ideallerine ulaşmak için elinden geleni yaptığını ve o dönemde, bugün mimarlıkta adı ön sıralarda geçen Şevki Pekin, Nevzat Sayın, Emre Arolat, Murat Tabanlıoğlu gibi kişilerin katkısıyla olağanüstü bir süreç yaşandığını belirtti. Böyle bir ortamda tanıdığı Şevki Pekin'e pek çok nedenle saygı duyduğunu ifade eden Dostoğlu için nedenlerden biri de Pekin'in herhangi bir beklenti duymaksızın her hafta düzenli olarak İstanbul'dan kalkıp Bursa'ya gidip gelerek eğitim vermesi; bir diğeri de Ankara'da veya İstanbul'da adı bilinen başka üniversitelerden mezun kişiler varken, o dönemde Uludağ Üniversitesi'nde yetişen öğrencilere kendi ofisinde yer ayırmıştı. Dostoğlu konuşmasını, bir mimar, bir eğitimci ve bir yazar olarak nitelediği Şevki Pekin'in öğrenim yaşamına, mimarlık üretimine, arşivine ve kitaplarına dair biyografik notlarla sürdürdü.

Şevki Pekin'in, *Yirmibirinci Yüzyıl İçin Mimarlık Tarihi* adlı kitabının tasarımcısı Emre Senan konuşmasına, hem bu kitabın hazırlık sürecinden hem de kitabın yayımlanmasını takiben yaptıkları söyleşiden⁷ söz ederek başladı. Bu son birliktelik öncesinde Emre Senan Vakfı Tasarım Çalışmaları'ndaki dayanışmalarına işaret ederek bugüne dek 45 atölye çalışması gerçekleştirdiklerini, bu çalışmaların çoğunlukla taşınması, saklanması hayli güç çıktıkları olduğunu, ancak Şevki Pekin ile yaptıkları atölye çalışmasının⁸ sonrakilere ışık tuttuğunu belirtti. Bu atölye çalışmasında Pekin, öğrencilere düşüncelerini billurlaştırarak tek bir A4 kağıt üzerinde aktarmalarını öneriyordu. (Resim 7)

5. "Şevki Pekin Mimarlığı" başlıklı sergiden

6. Sergiden, Ömer-Şevki Pekin tasarımı Ara Güler Fotoğraf Müzesi projesinin maketi

Kürsüye son konuşmacı olarak çıkan Şevki Pekin onu şaşırtan bu ödüllendirmeden, ödüllendirme gerekçesinden ve paneldeki kalabalığı cezbetmiş olmaktan onur duyduğunu söyledi. Genç mimarlara veya mimar adaylarına, "Kimse diploması alıp kısa sürede çalışacağını düşünmemeli; mimarlık eğitimi kısa, mimarlık ömür boyu süren bir işidir." diyerek bu yolun çetrefillerine hazır olmak gerektiğini hatırlattı. Kütüphanesinde Louis Kahn'ın yaptığı işlere dair bir arşiv kitabının kopyasını sakladığını, bu kitapta çoğumuzun bildiği on / on beş kadar yapının yanı sıra çok sayıda proje

olduğuna ve bunlar arasında, örneğin bir mutfak veya banyo-tuvalet gibi küçük işlere ilişki projelerinin de yer aldığına işaret ederek karşılına çıkacak ufak tefek tadilat işlerinin de çok değerli olduğunu, bunları küçümsemek gerektiğini söyledi. "Benim projeme müdahale ediliyor!" diye yakınanlar için de bir tespiti paylaştı: "İki seçenek var, ya bu proje için yanlış seçimsinizdir ya da projeniz yanlıştır." Pekin ayrıca "Bu kadar politik zorluk içinde istikrarlı biçimde işini sürdüren Mimarlar Odası'na her ne kadar olmayı bilmesem de zaman zaman içimden nefer olmaya hazır

olmak istediğimi söylemek geçiyor.” diyerek teşekkür etti ve Oda'nın faaliyetleriyle mimarlığa önemli katkılar verdiğini, yanlış giden konularda verdikleri mücadeleyle toplumu ve kenti koruduğunu, yayınları ve ödül programı gibi etkinliklerle, özellikle proje ve yapı dalı ödülleriyle, Türkiye'deki mimarlığın dünya ile ilişkilendirilmesinde önemli bir rol üstlendiğini belirtti.

Salondaki diğer katılımcılar arasında Ömer Selçuk Baz gibi Dostoğlu'nun sözünü ettiği dönemde Uludağ Üniversitesi'nde okumuş ve ardından Pekin'in yönlendirmesiyle Viyana'ya giderek Walter Stelzhammer'in yanında çalışmış mimarlar vardı. Kendini “Viyana'daki enişte” olarak tanıtarak söz alan Stelzhammer, mimar Ahmet İğdirilgil'e de işaret etti. 1980 yılında, henüz üçüncü sınıf öğrencisiyken Stelzhammer'in yanına yine Pekin'in yönlendirmesiyle giden İğdirilgil, Pekin'in o dönem yeni açtığı ofisindeki ilk çalışan olarak geçirdiği beş yılı bir okul olarak nitelediğini söyledi. Şevki Pekin Walter Stelzhammer ile dostluklarının 1970'lerde, Viyana'daki öğrenim sürecinde, sınıf arkadaşlığı ile başladığını ve bugünlere dek devam ettiğini belirtti. Söz alanlar arasında Hanife Demet Aksu gibi Pekin ile çalışan mimarlar veya Ceyhan Demirkıran gibi işverenler de vardı. Bir başka işveren bu etkinlik için Kıbrıs'tan kalkıp gelmişti. Bir diğeri ise, Pekin'in 18'i uygulanmış toplam 22 proje geliştirdiği sıra dışı bir mimar-işveren işbirliği olarak dikkat çekiyordu.

Şevki Pekin, sergi kurgusundaki yaklaşımının mimarlığını yansıttığını, mekân oluşturmanın onun için önemli olduğunu vurgulamıştı. Hakikaten bu salonu, içinde sergilenen konuya bu denli odaklanabilmiş olarak belki de ilk kez görüyorduk. İnce uzun bir prizma olarak yapılan mekânın iki paralel uzun duvarında açılan oyuklar içinde maketler, fotoğraflar ve çizimler sergilenmekteydi. Sergilenen her nesneye bir numara eşlik ediyordu. Mekânın, Oda'nın kitapçısına doğru yönelen bitiminde ise Pekin'in 1970'lerde tasarladığı bir ahşap masa üzerinde kısa biyografisi, bir kitapçık ve kitapçığın açıklama yer alıyordu. Bu kitapçık, Pekin'in meslek yaşamının başından bugüne üzerine çalıştığı projeleri sistematik bir şekilde, künye bilgileriyle birlikte ortaya koymaktaydı. Her proje numaralandırılmıştı. Böylece mekânda gördüğümüz çizimler, fotoğraflar ve maketler ile bu kitapçık birbirine bağlanıyordu. Son derece yalın, çok az yazılı sözün yer aldığı bu serginin yarattığı sükunet projelere yaklaşmak ve bakanın kendi kavrayışına fırsat

7. Şevki Pekin'in, 2019 yılına ait *Yirmibirinci Yüzyıl için Mimarlık Tarihi* adlı kitabı

vermek bakımından -özellikle fazla sözün adeta dikte ettiği anlatılar veya arogansa varan sessiz anlatılara kıyasla- izleyeni dengeli bir şekilde kendine çekiyordu. Ülkemizdeki 20. yüzyıl mimarlığını incelemeye çalışan bir araştırmacı olarak, bu vesileyle ben de Şevki Pekin'e bizlere bıraktığı zengin miras için içtenlikle teşekkür ediyorum. (Resim 8, 9) ❖

NOTLAR

1. Tasarımına 1992, kullanmaya 2002 yılında başladığı evi.
2. “Bademli’de Yazlık Konut”, 2012, *VitrA Çağdaş Mimarlık Dizisi 1 - Ticari Yapılar*, (ed.) Neslihan Şık, Banu Binat, YEM Yayınları, İstanbul, s.104.
3. “Sinan Ödüllü Mimarlar Programı 2018-2020: Şevki Pekin Mimarlığı” başlığıyla Youtube’da yayımlanan kayıda ulaşmak için, bkz. [youtube.com/watch?v=3AKJnLQKC8E](https://www.youtube.com/watch?v=3AKJnLQKC8E)
4. Aykut Köksal’ın Şevki Pekin’i ağırladığı programın Youtube’da 15 Nisan 2019 tarihinde yayımlanan üçüncü bölümü: [youtube.com/watch?v=NJEXpggp97U](https://www.youtube.com/watch?v=NJEXpggp97U)
5. Nevzat Sayın, Şevki Pekin ile tanışmalarına bu mekânın zemin ve duvarlarında kullanılacak bazı artizanal işleri yapan Bihret Mavitan’ın kendisini Galeri Edip’e (İstiklal Caddesi) davet etmesinin vesile olduğunu da not etti.
6. Ömer Pekin lisans öğrenimini Akademie der bildenden Künste Wien’de, yüksek lisans öğrenimini ise SCI-Arc, Southern California Institute of Architecture’da tamamladı.
7. Emre Senan’ın “Arkadaşlarla Konuşmalar” programının 6 Haziran 2019 tarihinde Manifold’da yayımlanan kaydı: manifold.press/emre-senan-sevki-pekin-ile-konusuyor
8. 13 numaralı atölye çalışması için, bkz. yahsiworkshops.com/docs/YAHSI-WORKSHOPS_13.pdf

8. Şevki Pekin’in konuşmasından

9. Etkinlikten bir görünüm